ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ НОМИДАН ХАЛ ҚИЛУВ ҚАРОРИ

Кумкўрғон тумани

2024 йил 21 июнь

Қумқўрғон туманлараро иктисодий судининг судьяси А.Холмуминовнинг раислигида, Р.Хамдамованинг котиблигида, даъвогар вакили – Д.Эшниёзов (10.05.2024 йилги 10-сонли ишончнома асосида) даъвогар–"TERMEZ **JAYXUN** CLUSTER" масъулияти чекланган жамиятининг, жавобгар – «FAYZ DIYORI» фермер хўжалиги хисобидан 9 338 051 сўм қарздорлик ва суд харажатларини ундириш тўғрисидаги аризаси бўйича қўзғатилган 4-1904-2401/4115-сонли иктисодий ишни, Кумкўрғон туманлараро иктисодий суди маъмурий биносида бўлиб ўтган очик суд мухокамасида кўриб чикиб, куйидагиларни

АНИКЛАДИ:

Даъвогар—"TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда даъвогар деб юритилади) судга даъво аризаси билан мурожаат қилиб, қарздор - «FAYZ DIYORI» фермер хўжалиги (бундан буён матнда жавобгар деб юритилади) ҳисобидан 9 338 051 сўм қарздорлик ва суд харажатларини ундиришни сўраган.

Суд мажлисида вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар-«FAYZ DIYORI» фермер хўжалиги иштироки таъминланмад.

Ўзбекистон Республикаси Иқтисодий процессуал кодекси (бундан буён матнда ИПК деб юритилади) 170-моддасининг 3-қисмига кўра, иш мухокамасининг вақти ва жойи тўғрисида тегишли тарзда хабардор қилинган жавобгар, учинчи шахслар суд мажлисига келмаса, низо уларнинг йўқлигида ҳал ҳилиниши мумкин.

Суд, ИПК 128, 170-моддаларига асосан, ишни жавобгарнинг иштирокисиз кўриб чикиш мумкин деб хисоблайди.

Суд мажлисида иштирок этган даъвогар вакили суд мажлисида иштирок этиб, даъво талабини тўлик каноатлантиришни сўради.

Суд, даъвогар вакилининг тушунтиришини тинглаб ҳамда ишдаги мавжуд ҳужжатларни ўрганиб чиқиб, қуйидаги асосларга кўра даъво аризани тўлиқ қаноатлантиришни лозим деб топади:

Аниқланишича, —"TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамияти ва «FAYZ DIYORI» фермер хўжалиги ўртасида 08.02.2020 йилда №110-сонли контрактация шартнома тузилган.

Шунингдек, тарафлар ўртасида тузилган шартномага асосан 8 630 064,82 сўмлик минерал ўғитлар калий хлорид, карбамидларни 15.06.2021 йилдаги JRQ00001512-сонли счёт-фактурада хамда пахта қуритиш ва тозалаш ишлари учун 4 801 045,30 сўмлик 31.12.2020 йилдаги

JRQ00003287-сонли хисоб-фактуралар қабул қилиб олиш натижасида 9 338 051 сўм қарздорлик вужудга келган.

Шартномага асосан, жавобгар- «FAYZ DIYORI» фермер хўжалиги (бундан буён матнда "Хўжалик" деб юритилади), даъвогар- "TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамияти (бундан буён матнда "Тайёрловчи" деб юритилади) белгиланган.

Шартномага асосан, "Хўжалик"- «FAYZ DIYORI» фермер хўжалиги пахта хом ашёсини "Тайёрловчи"- "TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамиятига етказиб беришлиги, харидор эса ушбу маҳсулотларни келишилган муддатларда қабул қилиб олиш ва муайян нарх бўйича ҳақини тўлаш мажбуриятини ўз зиммасига олишлиги белгиланган.

Мазкур шартномага асосан "Харидор" "Хўжалик" ка мазкур маҳсулотларни етиштириш ва етказиб беришлиги учун пул маблағлари, уруғлик чигит, минерал ўғит, ёқилғи маҳсулотлари билан таъминлаш ва бошқа техника хизматларини кўрсатиш мажбуриятини ўз зиммасига олган.

Маълум бўлишича, даъвогар томонидан "Пахта 2020" йил хосилини етиштириш мақсадида, жавобгарга 9 338 051 сўмлик махсулотлар етказиб берилган ва хизматлар кўрсатилган, бирок жавобгар мазкур етказиб берилган махсулотлар ва кўрсатилган хизматлар учун шартномада белгиланган микдорда пахта хом ашёси етказиб берилмаганлиги сабабли мазкур низо келиб чиккан.

Юқорида баён этилганларга кўра, суд даъвогар томонидан такдим этилган хисоб-фактурага асосан жавобгарнинг даъвогар олдида қарздорлиги мавжудлиги ўз исботини топди.

Юқорида баён этилганларга кўра, жавобгарнинг даъвогар олдидаги жами қарздорлиги 9 338 051 сўмни ташкил этади.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 15-моддасининг 1-қисмига кўра Ўзбекистон Республикасида Ўзбекистон Республикаси Конституцияси ва қонунларининг устунлиги сўзсиз тан олинади.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддасининг 1-қисмига кўра ҳар ким ўз ҳуқуқ ва эркинликларини қонунда тақиқланмаган барча усуллар билан ҳимоя қилишга ҳақли.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддасининг 2-қисмига кўра ҳар кимга ўз ҳуқуқ ва эркинликларини суд орқали ҳимоя қилиш, давлат органларининг ҳамда бошқа ташкилотларнинг, улар мансабдор шахсларининг қонунга хилоф қарорлари, ҳаракатлари ва ҳаракатсизлиги устидан судга шикоят қилиш ҳуқуқи кафолатланади.

Ўзбекистон Республикаси Конституцияси 55-моддасининг 3-қисмига кўра ҳар кимга бузилган ҳуқуқ ва эркинликларини тиклаш учун унинг иши қонунда белгиланган муддатларда ваколатли, мустақил ҳамда ҳолис суд томонидан кўриб чиқилиши ҳуқуқи кафолатланади.

Ўзбекистон Республикаси Фуқаролик кодекси (бундан буён матнда ФК деб юритилади)нинг 8 ва 234-моддаларига асосан мажбуриятлар шартномадан, зиён етказиш натижасида ҳамда ушбу Кодексда кўрсатилган

бошқа асослардан келиб чиқади. Мазкур холатда тарафларнинг мажбуриятлари контрактация шартномасидан келиб чиққан.

ФКнинг 236-моддасига кўра, мажбуриятлар мажбурият шартларига ва қонунчилик талабларига мувофик, бундай шартлар ва талаблар бўлмаганида эса - иш муомаласи одатларига ёки одатда кўйиладиган бошка талабларга мувофик лозим даражада бажарилиши керак.

ФК 313-моддасининг биринчи қисмига кўра, мажбурият асосида кредиторга тегишли бўлган хукук (талаб) унинг томонидан битим бўйича бошқа шахсга ўтказилиши (талабдан бошқа шахс фойдасига воз кечиш) ёки қонун асосида бошқа шахсга ўтиши мумкин.

ФК 333-моддасининг биринчи қисмига кўра, қарздор айби бўлган тақдирда мажбуриятни бажармаганлиги ёки лозим даражада бажармаганлиги учун, агар қонун ҳужжатларида ёки шартномада бошқача тартиб белгиланмаган бўлса, жавоб беради.

ФКнинг 732-моддасига кўра, қарз шартномаси бўйича бир тараф (қарз берувчи) иккинчи тарафга (қарз олувчига) пул ёки турга хос аломатлари билан белгиланган бошқа ашёларни мулк қилиб беради, қарз олувчи эса қарз берувчига бир йўла ёки бўлиб-бўлиб, ўшанча суммадаги пулни ёки қарзга олинган ашёларнинг хили, сифати ва микдорига баравар ашёларни (қарз суммасини) қайтариб бериш мажбуриятини олади.

ИПК 68-моддасининг 1-қисмига кўра, ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши кераклиги белгиланган.

ИПК 68-моддасининг биринчи қисмига мувофиқ ишда иштирок этувчи ҳар бир шахс ўз талаблари ва эътирозларига асос қилиб келтираётган ҳолатларни исботлаши керак.

ИПКнинг 72-моддасига кўра қонунчиликка мувофик муайян далиллар билан тасдикланиши керак бўлган иш холатлари бошка далиллар билан тасдикланиши мумкин эмас.

Суд, жавобгарнинг даъвогар олдидаги қарздорлиги ҳисоб-фактура ва электрон ишончномалар билан ўз тасдиғини топган деб ҳисоблайди.

Қайд этилганларга кўра, суд даъво талабининг жавобгардан 9 338 051 сўм қарздорликни ундириш талаби асосли бўлганлиги сабабли тўлик каноатлантирилишни лозим топди.

ИПК 118-моддасининг биринчи қисмига кўра, суд харажатлари ишда иштирок этувчи шахсларнинг қаноатлантирилган даъво талаблари миқдорига мутаносиб равишда уларнинг зиммасига юклатилади.

"Давлат божи тўғрисида" ги Ўзбекистон Республикасининг Қонунига кўра, мулкий хусусиятга эга даъво аризаларидан даъво бахосининг 2 фоизи микдорида давлат божи ундирилиши белгиланган.

Юқоридагиларга кўра, суд даъвогарнинг даъво талабларини тўлик қаноатлантириб, жавобгар ҳисобидан даъвогар фойдасига 9 338 051 сўм қарз, 34 000 сўм почта харажати, жавобгарнинг ҳисобидан республика бюджети даромадига 340 000 сўм давлат божи ундиришни лозим топди.

Юқоридагиларга асосан, ИПКнинг 25, 26, 118, 128, 170, 175-180моддаларини қўллаб, суд

КАРОР КИЛАДИ:

Даъво ариза тўлиқ қаноатлантирилсин.

Жавобгар-«FAYZ DIYORI» фермер хўжалиги хисобидан —"TERMEZ JAYXUN CLUSTER" масъулияти чекланган жамияти фойдасига 9 338 051 сўм қарз ва 34 000 сўм почта харажати ундирилсин.

Жавобгар-«FAYZ DIYORI» фермер хўжалиги ҳисобидан республика бюджети даромадига 340 000 сўм давлат божи ундирилсин.

Хал қилув қарорининг кўчирма нусхаси ишда иштирок этувчи шахсларга юборилсин.

Хал қилув қарори қонуний кучга киргандан кейин ижро варақалари берилсин.

Хал қилув қароридан норози тарафлар қарор қабул қилинган кундан эътиборан бир ой ичида Қумқурғон туманлараро иқтисодий суди орқали Сурхондарё вилоят судига апелляция тартибида шикоят, прокурор эса протест беришлари ёки ушбу муддатда апелляция шикояти (протест) берилмаса, олти ойлик муддатда Қумқурғон туманлараро иқтисодий суди орқали Сурхондарё вилоят судига кассация тартибида шикоят, прокурор эса протест беришлари мумкин.

Судья А.Холмуминов

